

Sygn. akt III AUa 531/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Świerk (spr.)
Sędziowie:	SA Elżbieta Gawda SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Protokolant: st. prot. sądowy Maciej Mazuryk	

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2012 r. w Lublinie

sprawy B. B. (1) i R. G.

z udziałem zainteresowanej "(...)" Spółki z o.o. w likwidacji w R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o zapłatę składek

na skutek apelacji wnioskodawców B. B. (1) i R. G.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w R.

z dnia 28 lutego 2012 r. sygn. akt VI U 259/11

I. oddala obie apelacje;

**II. zasądza na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału
w R.: od B. B. (1) kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych i od R. G. kwotę 2700 (dwa tysiące
siedemset) złotych tytułem kosztów procesu za drugą instancję.**

III AUa 531/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 grudnia 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. orzekł, że R. G. jako prezes zarządu spółki z o.o. (...) w R. jest solidarnie zobowiązany z tą spółką do zapłaty jej należności składkowych, szczegółowo określonych w decyzji, za okres od grudnia 2004 r.

do marca 2005 r. w łącznej kwocie 192 193,11 zł.

Inną decyzją również z dnia 31 grudnia 2010 r. ten sam organ rentowy orzekł, że B. B. (1) jako prezes zarządu tej spółki jest zobowiązany solidarnie ze spółką do zapłaty należności składkowych spółki, szczegółowo określonych w decyzji, za okres od kwietnia 2005 r. do listopada 2010 r. w łącznej kwocie 406 438,76 zł.

Dwie kolejne decyzje – z dnia 18 lutego 2011 r., wymieniony wyżej organ rentowy zmienił rozstrzygnięcia zawarte w decyzjach z dnia 31 grudnia 2010 r. w zakresie wysokości kwot należności składkowych oraz okresów ich dotyczących

i orzekł w ten sposób, że:

- R. G. jest zobowiązany solidarnie ze (...) w R. jako prezes jej zarządu do zapłaty należności składkowych, szczegółowo określonych w decyzji, za okres od grudnia 2004 r. do lutego 2005 r. w łącznej kwocie 154 842,62 zł.

- B. B. (1) jest solidarnie zobowiązany ze (...) w R. jako prezes jej zarządu i likwidator do zapłaty należności składkowych, szczegółowo określonych w decyzji, za okres od marca 2005 r. do listopada 2006 r. w łącznej kwocie 382 893,64 zł.

Odwołania od obu decyzji organu rentowego z dnia 31 grudnia 2010 r. wnieśli R. G. i B. B. (1) kwestionując ich poprawność.

W swoim odwołaniu B. B. (1) podniósł, że prezesem zarządu spółki (...) został w dniu 30 marca 2005 r. Już w dniach 30 maja 2005 i 21 lipca 2005 r. były składane wnioski o ogłoszenie upadłości spółki ale zostały zwrócone z uwagi na to, że nie spełniały wymogów formalnych. Dopiero trzeci wniosek w tym przedmiocie z dnia 27 sierpnia 2005 r. został przez właściwy sąd rozpoznany. W jego ocenie spółka zalega ze spłatą należności składkowych jedynie za 2005 r. i w kwocie 28 668,28 zł. Ponadto pozwany organ rentowy mógłby zaspokoić swoje należności gdyby wykazał staranność w prowadzeniu ich egzekucji, w szczególności gdyby je zabezpieczył hipoteką na nieruchomości spółki położonej w R. przy ul. (...). Dlatego, w jego ocenie, nie powinien ponosić odpowiedzialności za zobowiązania składkowe spółki.

R. G. w swoim odwołaniu wskazał, że pozwany organ rentowy nie wyczerpał wszystkich możliwości skutecznej egzekucji swoich należności. Urząd skarbowy – bliżej w treści odwołania nie określony – znacznie skuteczniej dochodził od spółki swoich należności. W tej sytuacji pozwany chce niezasadnie obciążyć ubezpieczonego za własne zaniechania, bo w wnioskami o ustanowienie hipotek przymusowych pozwany wystąpił dopiero w 2006 r.

Postanowieniem z dnia 8 marca 2011 r. (k.169 akt sprawy) Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu połączył sprawy z odwołań obu ubezpieczonych do ich łącznego rozpoznania a także rozstrzygnięcia.

Po ich rozpoznaniu wskazany wyżej sąd wyrokiem z dnia 28 lutego 2012 r. :

- umorzył postępowanie w części dotyczącej zobowiązania R. G. co do zapłaty zobowiązań składkowych (...) w R. za miesiąc marzec 2005 r. i oddalił jego odwołanie w pozostałej części zasądając od R. G. na rzecz pozwanego organu rentowego 3 600 zł kosztów procesu,

- umorzył postępowanie w części dotyczącej zobowiązania B. B. (1) co do zapłaty zobowiązań składkowych (...) w R. oraz (...) w R. w likwidacji za okres od grudnia 2006 r.

do listopada 2010 r. i oddalił jego odwołanie w pozostałej części zasądając od B. B. (1) na rzecz pozwanego organu rentowego 7 200 zł kosztów procesu.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na poniższych ustaleniach faktycznych oraz ich ocenie prawnej: w dniu 16 stycznia 2002 r. (...)

w R. (dalej podawana jako spółka) została wpisana jako przedsiębiorca do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Krajowy Rejestr Sądowy. Zarząd spółki był jednoosobowy a jego prezesem został R. G. piastujący to stanowisko do dnia 29 marca 2005 r.

Uchwałą (...) spółki Nr (...)/2005 z dnia 30 marca 2005 r. „z tą datą, na prezesa zarządu spółki – dalej jednoosobowego, został wybrany B. B. (1), który pełnił te obowiązki do dnia 31 października 2005 r. a z dniem 1 listopada 2005 r. został likwidatorem spółki i wykonywał obowiązki likwidatora do dnia 31 grudnia 2006 r. Od dnia 1 stycznia 2007 r. likwidatorem spółki został B. B. (2). Już w drugiej połowie 2003 r. w spółce rozpoczęły się problemy finansowe. Polegały one na tym, że utraciła ona płynność finansową bo zobowiązania spółki były regulowane z opóźnieniem. Sytuacja ta uległa pogorszeniu w latach następnych aczkolwiek spółka całkowicie nie zaprzestała spłaty swoich zobowiązań. Już na koniec 2004 r. zobowiązania spółki przewyższyły jej majątek. R. G. będący wtedy prezesem jednoosobowego zarządu spółki nie wystąpił z wnioskiem o ogłoszenie jej upadłości. Z takimi wnioskami wystąpił dopiero nowy prezes zarządu spółki B. B. (1). Pierwsze trzy wnioski z dnia: 30 maja 2005 r., 23 czerwca 2005 r. i 21 lipca 2005 r. zostały wnioskodawcy zwrócone ze względu na niezachowanie stosownych wymogów formalnych. W dniu 17 sierpnia 2005 r. zarząd spółki wystąpił do właściwego sądu z nowym wnioskiem o ogłoszenie jej upadłości z możliwością zawarcia układu ale wniosek ten postanowieniem sądu z dnia 17 października 2005 r. został oddalony ze względu na to, że majątek spółki nie wystarczał na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. Na wnioski pozwanego organu rentowego Komornik Sądowy J. K. prowadził egzekucję należności pozwanego ale okazała się ona skuteczna tylko w części i tylko w zakresie egzekucji z nieruchomości. W pozostałej części organ egzekucyjny stwierdził jej bezskuteczność.

Analizując przepis art. 116 ust.1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (dalej podawanej jako ordynacja podatkowa) Sąd Okręgowy uznał, że obciążenie odpowiedzialnością obu wnioskodawców za niezapłacone zobowiązania składkowe spółki było uzasadnione. Zobowiązania te powinny być uiszczane do 15 dnia miesiąca za miesiąc poprzedni. Już w dniu 31 grudnia 2004 r. istniały przesłanki do ogłoszenia upadłości spółki. W tym przedmiocie Sąd Okręgowy podzielił wnioski opinii biegłego z zakresu rachunkowości i finansów (...) jaka została wydana w sprawie sygn. akt V Gzd 13/06 Sądu Rejonowego w Radomiu. Nie zgłoszenie przez R. G. wniosku o ogłoszenie upadłości spółki nie wynikało więc z przyczyn za które nie ponosiłby on odpowiedzialności. Błędna ocena, że spółka może nadal funkcjonować a jej zobowiązania będą pokryte z dochodów jakie przyniesie bieżąca działalność spółki nie jest spełnieniem przesłanki egzoneracyjnej wskazanej w art. 116 ust.1 lit. b ordynacji podatkowej. W ocenie Sądu Okręgowego żadna z takich przesłanek nie została spełniona przez R. G.. Skoro na koniec 2004 r. zobowiązania spółki przewyższały jej majątek, to już w tej dacie nie było możliwe zaspokojenie należności pozwanego organu rentowego. Ponieważ organ rentowy częściowo uwzględnił odwołanie R. G. przez odstąpienie od obciążania tego ubezpieczonego odpowiedzialnością za zobowiązania składkowe za miesiąc marzec 2005 r. to w tej części Sąd Okręgowy umorzył postępowanie. Natomiast w pozostałej części odwołanie R. G. jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Również w sytuacji B. B. (1) obciążenie go odpowiedzialnością za zobowiązania składkowe spółki, w wysokości i za okresy skorygowane decyzją pozwanego z dnia 18 lutego 2011 r., ocenił Sąd Okręgowy jako prawidłowe. Termin do wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółki wynosił dwa tygodnie od dnia w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości. Już w dacie wniesienia pierwszego wniosku o ogłoszenie upadłości spółki – w dniu 30 maja 2005 r. - ten ubezpieczony wiedział, że istnieje podstawa do ogłoszenia jej upadłości. Wnioski zarządu spółki w tym przedmiocie zwrócone wskutek nie zachowania wymogów formalnych nie wywołały skutków prawnych co spowodowało, że ostatni taki wniosek – z dnia 17 sierpnia 2005 r. w oczywisty sposób był już spóźniony. Również i w sytuacji tego ubezpieczonego nie wystąpiły przesłanki egzoneracyjne uwalniające go od odpowiedzialności za nieuiszczone zobowiązania składkowe spółki. Odpowiedzialność B. B. (1) do dnia 31 października 2005 r. występuje z racji bycia przez niego prezesem jednoosobowego zarządu spółki zaś po tej dacie ze względu na pełnienie funkcji jej likwidatora. Ponieważ pozwany swoją decyzją z dnia 18 lutego 2011 r. ograniczył wielkość swoich należności i czasu za jaki są one należne to w tej części sąd umorzył postępowanie. Natomiast w pozostałej części odwołanie tego ubezpieczonego również jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Apelacje od wyroku Sądu Okręgowego wywiedli: R. G. oraz w imieniu B. B. (1) jego pełnomocnik radca prawny G. K., zaskarżając go w częściach oddalających ich odwołania i orzekających o zwrocie kosztów procesu.

Apelacja R. G. wnosila o zmianę tego wyroku przez uwzględnienie żądań zawartych w jego odwołaniu, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Ten skarżący zarzucił:

- naruszenie prawa procesowego – bliżej nie określonego, przez niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności faktycznych polegające na nie rozważeniu dowodu przez niego wskazanego; mianowicie zwolnienia przez pozwanego nieruchomości spółki z zabezpieczenia hipoteką,

- błędną ocenę niespornego faktu, że wnioskodawca, w momencie zakończenia jego członkostwa w zarządzie spółki, nie wskazał pozwanemu jej mienia,

- naruszenie prawa materialnego – przepisów 108 § 4, art. 116 § 1 ordynacji podatkowej i art. 40 ust.2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez ich błędną interpretację i przyjęcie, że pozwany prowadził egzekucję która okazała się bezskuteczna, gdy faktycznie pozwany zaprzestał jej prowadzenia skoro zrezygnował z zabezpieczenia hipotecznego swoich należności czym doprowadził do swobodnego dysponowania przez spółkę tym majątkiem.

Apelacja pełnomocnika B. B. (1) wnosila o zmianę wyroku Sądu Okręgowego przez uwzględnienie żądań zawartych w jego odwołaniu, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Ten skarżący zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego – przepisów: art. 116 ust.1 pkt.1 ordynacji podatkowej przez przyjęcie, że ten wnioskodawca uchybił czasowi właściwemu na wystąpienie z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółki, art. 21, 22 i 23 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe i naprawcze przez ich wadliwą wykładnię i pominięcie faktu, że dwutygodniowy termin na wystąpienie z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółki upłynął już w okresie gdy jej prezesem zarządu był R. G., a przygotowanie takiego wniosku w terminie dwutygodniowym od chwili rozpoczęcia pełnienia obowiązków prezesa zarządu spółki przez B. B. (1) było niemożliwe, mimo zastosowania najwyższej staranności w prowadzeniu spraw spółki.

- naruszenie prawa procesowego – przepisów: art. 233 § 1 kpc przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na pominięciu:

* dowodu z dokumentów w postaci postanowienia Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 21 czerwca 2007 r. wydanego w sprawie sygn. akt VIII Ga 25/07 i jego uzasadnienia, z których wynika, że zmiana orzeczenia sądu pierwszej instancji w tej sprawie przez uchylenie zakazu prowadzenia przez B. B. (1) pozarolniczej działalności gospodarczej nastąpiła z przyczyny, że ten wnioskodawca niezwłocznie podjął niezbędne i prawem przewidziane czynności do wystąpienia

z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółki,

* dowodów wpłat z których wynika, że należności z tytułu składek za okres pracy tego wnioskodawcy na stanowisku prezesa zarządu spółki były uiszczane i gdyby nie konieczność spłaty wcześniejszego zadłużenia to wpłaty te wystarczyłyby na pokrycie bieżących należności pozwanego z tytułu składek,

* dowodów z dokumentów w postaci wniosków o ogłoszenie upadłości spółki z dnia 30 maja 2005 r., z dnia 23 czerwca 2005 r. i z dnia 21 lipca 2005 r. oraz postanowień Sądu Rejonowego w Radomiu o zwrocie tych wniosków wydanych w sprawach sygn. akt: GU 24/05, GU 30/05 i GU 38/05 z których wynika, że już w pierwszym z tych postanowień powinno być wskazane wszystkie uchybienia formalne wniosku, bo wnioskodawca składając kolejny raz poprawione

wnioski spotykał się ich zwrotem z innych przyczyn, niż wskazywano uprzednio. Właściwe pouczenie wnioskodawcy pozwoliłoby na skuteczne wystąpienie z wnioskiem o ogłoszenie upadłości, oraz - art. 328 § 2 kpc przez niewskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyczyn dla których sąd pierwszej instancji odmówił wiarygodności dowodom z dokumentów wyżej wskazanych,

- błąd w ustaleniach faktycznych sądu pierwszej instancji polegający na przyjęciu, że B. B. (1) z chwila jego powołania na stanowisko prezesa zarządu spółki znana była sytuacja finansowa spółki podczas gdy dopiero na walnym zgromadzeniu wspólników podczas prezentowania sprawozdania finansowego za 2004 r. ustępujący prezes zarządu spółki ujawnił jej złą sytuację w tym zakresie a wnioskodawca ten niezwłocznie zlecił wykonanie bilansu spółki.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje: należy w pełni podzielić ustalenia faktyczne i wnioski prawnicze sądu pierwszej instancji. Nie ma zatem potrzeby ich ponownego powtarzania bo są one dobrze znane obu skarżącym. Tytułem jednak ustosunkowania się do zarzutów obu apelacji wskazać należy, że trafny jest pogląd Sądu Okręgowego, że zwrócone wnioski o ogłoszenie upadłości nie wywołują skutków prawnych i to zupełnie niezależnie od tego z jakich przyczyn były one zwracane (zob. także art. 130 § 2 kpc). Spółka mogła przecież skorzystać z pomocy profesjonalnego pełnomocnika przy ich wnoszeniu, albo też zaskarżyć niekorzystne dla siebie rozstrzygnięcia sądu w przedmiocie zwrotu wniosków. W tej sytuacji nie ulega wątpliwości, że B. B. (1) uchybił czasowi właściwemu do wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółki skoro, przynajmniej już w dniu 30 maja 2005 r. – w dacie wniesienia pierwszego z tych wniosków, wiedział o bardzo niekorzystnej jej sytuacji finansowej. O tej sytuacji była zresztą mowa na zgromadzeniu wspólników na którym R. G. ujawnił sprawozdanie finansowe dotyczące spółki za 2004 r., co przyznał pełnomocnik B. B. (k. 341 odw. - treść zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych). Nie ma znaczenia fakt, że B. B. (1), będąc prezesem zarządu spółki, regulował bieżące należności składowe na rzecz pozwanego. Organ rentowy musiał – bo taki miał obowiązek, zaliczać wpłaty z tego tytułu na najdawniejsze należności. W ten sposób bieżące należności także stawały się zaległe. Podnieść przy tym należy, że obaj skarżący nie kwestionowali już wysokości kwot zaległości należności z tytułu składek wyliczonych przez pozwanego (k. 307 akt sprawy). Zwolnienie nieruchomości z zabezpieczenia hipotecznego przez pozwanego nie uzasadnia zarzutu, że pozwany organ rentowy w wadliwy sposób dochodził swoich należności. Z treści promes dotyczących tego zwolnienia (kopie – k. 336 i 337 akt sprawy) wynika, że warunkiem wykreślenia hipoteki było przekazanie pozwanemu kwot wymienionych w tych promesach i w sytuacji gdy z jednej z tych promes wskazano, że pozwany jest tylko jednym z wierzycieli hipotecznych. Poza tym zarzut ten nie jest oparty na faktach ale na przypuszczeniach R. G..

Postanowienie sądu o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na brak środków na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego jest dowodem na bezskuteczność egzekucji. W tym przedmiocie oraz wszystkich innych zarzutów obu apelacji należy powołać się na argumentację wskazaną w artykule J. Ż.; Odpowiedzialność członków zarządu spółek kapitałowych za zaległości składowe tych spółek w orzecznictwie – Praca i Zabezpieczenie Społeczne Nr 1 z 2012 r. str. 19 i n. Sam fakt, że sąd drugiej instancji uchylił zakaz prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej orzeczony wobec B. B. (1) nie uwalnia go od odpowiedzialności za zobowiązania składowe. Takie uwolnienie nastąpiłoby tylko w razie spełnienia którejkolwiek z przesłanek egzoneracyjnych wymienionych w art. 116 § 1 ordynacji podatkowej. Dodać przy tym także trzeba, że to na obu skarżących nałożony jest ciężar dowodu w wykazaniu istnienia takich przesłanek. Prawidłowe jest ustalenie sądu pierwszej instancji, że obaj skarżący nie udowodnili, aby jakakolwiek przesłanka egzoneracyjna, dopuszczona przez ustawodawcę, zaistniała w ich sytuacji. Dlatego wszystkie zarzuty i wnioski obu apelacji należało ocenić jako zupełnie chybione a przez to apelacjom tym odmówić słuszności. Jako całkowicie bezzasadne apelacje te podlegały oddaleniu.

O kosztach procesu za drugą instancję należało orzec w oparciu o art. 98 kpc oraz § 6 i 12 ust.1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych... (Dz. U. Nr 163, poz.1349 ze zm.)

Z tych zatem względów i z mocy art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.